

Sjećanje na stara ljeta i promjene koje donose nova

Društvo, Vijesti
Objavljeno: 30.07.2025 06:27

Autor: Dragan Toplek /Radio105/Foto: D.T.

Sjećate li se ljeta iz djetinjstva? Onih dana kada su se radnici u Međimurju biciklima vozili na polja žeti pšenicu, zob i raž, naoružani samo ručnim kosama? Prije pedesetak godina kombajni su bili rijetkost, a posla je bilo napretek. Vrijeme je bilo taman, a od usjeva se prehranjivala "živad" – kokoši, pajceki i krave, koji su bili temelj svakodnevnog života. Nije bilo velikih trgovačkih lanaca, tek poneki mali dućan s nasmiješenom tetom koja je nas klince dočekivala dok smo kupovali slatkiše i čokoladice sa sličicama.

Zime su tada bile prave, bijele i hladne, s obiljem snijega koji se topio u veljači, slijedeći prirodni tijek. Proljeće je donosilo miris procvalih trešanja i buđenje prirode, skladno pripremajući se za ljeto i jesen. Međimurje je tada bilo pretežno ruralna, poljoprivredna sredina. Industrija je bila skromna, a nedavno su se bili zatvorili i međimurski ugljenokopi, koji su nekoć hranili značajan dio stanovništva. O turizmu se već tada šaputalo, no zvučalo je nevjerovatno, čak i šaljivo. Toplice u Vučkovcu, daleko od današnjih modernih Toplica Sveti Martin, bile su naše "more" – jedan bazen, sladoled iz lokalne slastičarnice i mnogo veselih, složnih ljudi.

Međimurje danas: Napredak i novi izazovi

Danas je Međimurje izraslo u naprednu sredinu. Turizam bilježi značajan rast broja noćenja iz godine u godinu. Ono što je nekada bila nužna potreba, danas nude obiteljska poljoprivredna gospodarstva (OPG), a tradicija i povijesno naslijeđe privlače brojne posjetitelje.

Upravo su vlasnici OPG-ova jedni od najvećih junaka ove priče, jer su oni ti koji najviše osjećaju posljedice **klimatskih promjena**, iako smo svi mi svjesni njihovog utjecaja, pogotovo u ovim ljetnim danima. Podaci DHMZ-a potvrđuju da prosječna godišnja temperatura u Međimurju raste i do 0,5 °C po desetljeću, što je brže nego u drugim dijelovima Hrvatske. Taj je porast najizraženiji ljeti, kada temperature rastu čak i do 0,6 °C po desetljeću. Posljedica toga je značajno povećanje broja toplih dana i smanjenje broja hladnih.

Borba s prirodom i nove prilike

Dulje vegetacijsko razdoblje na prvi pogled može se činiti kao prednost, no sve toplije tlo i pojačano isparavanje stvaraju nove izazove i opterećuju biljke. Čak i oni s malim voćnjacima ili vinogradima primjećuju lošije rezultate nego ranijih godina. Proljeće često počinje obećavajuće, s redovitom rezidbom voćaka. No tada se vrijeme naglo mijenja – iznenadne hladnoće i mrazovi prijete procvjetalim voćkama. Unatoč tome, voćari se bore na sve moguće načine, čak i zagrijavanjem voćnjaka posebnim strojevima kako bi zaštitili pupove i cvjetove. A kada to uspije, slijedi sušno razdoblje bez kiše s visokim temperaturama zraka, što dovodi do ranijeg sazrijevanja plodova. Berba grožđa, primjerice, počinje mnogo ranije nego što je to nekada bio slučaj.

Iako klimatske promjene nose značajne rizike, one otvaraju i nove prilike. Više temperature i dulje vegetacijsko razdoblje pomiču granice uzgoja, omogućujući biljkama koje su tradicionalno prilagođene toplijim krajevima da uspijevaju i u Međimurju. To je prilika za proširenje i obogaćivanje poljoprivredne ponude, no zahtijeva brzu prilagodbu i ulaganje u nove tehnologije, kao i u sustave navodnjavanja. Danas se u Međimurju sve češće mogu vidjeti prizori koji su donedavno bili nezamislivi: poljoprivrednici ponosno beru **mandarine ili japanske jabuke** iz svojih voćnjaka. Ovaj fenomen, zajedno s uzgojem vinskih sorti koje su nekoć uspijevale isključivo u sunčanoj Dalmaciji, jasan je pokazatelj dubokih promjena koje se događaju u poljoprivredi regije.

Egzotično voće u Međimurju: Od mandarina do kakija

Međimurska sve toplija ljeta i manji broj hladnih dana postupno stvaraju uvjete pogodne za uzgoj **mandarina** na otvorenom ili uz minimalnu zaštitu. Iako se još uvijek radi o rastućem ili eksperimentalnom trendu, potaknutom klimatskim promjenama, uspjeh mandarina u Međimurju je sve vidljiviji.

Još jedna "egzotična" voćka koja se sve više udomaćuje je **japanska jabuka (kaki)**. U Hrvatskoj se već uzgaja u raznim dijelovima, a Međimurje mu sve više odgovara. Ključno je da su neke sorte, poput tipa Virginia, iznimno otporne na niske temperature, podnoseći i do -20 °C, što ga čini održivom opcijom za naše kontinentalno područje koje se zagrijava. Kaki također "voli dosta kiše", što uz adekvatno zalijevanje u sušnim razdobljima čini hrvatsku klimu potencijalno idealnom za njegov uzgoj.

Vinogradarstvo u transformaciji: Dalmatinski utjecaj

Transformacija vinogradarstva, s pojavom "dalmatinskog" utjecaja, ključan je pokazatelj klimatskih promjena. Dok su međimurski vinogradi tradicionalno dominirali bijelim sortama poput graševine, rajnskog rizlinga i pušpela, sada se sve češće pojavljuju i dalmatinske sorte, poput pošipa, žlahtine, a čak i **plavca malog**. Dalmatinske sorte poznate su po uspijevanju u vrućim, suncem okupanima uvjetima.

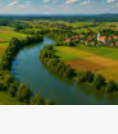
Ova klimatski potaknuta poljoprivredna diverzifikacija predstavlja i priliku i izazov. Porast temperatura i produljenje vegetacijskog razdoblja omogućuju uvođenje novih, toplijih vrsta ili sorti. To nije nužno izravna zamjena starih usjeva, već proširenje poljoprivrednog portfelja. Ova diverzifikacija predstavlja proaktivnu strategiju prilagodbe poljoprivrednika kako bi iskoristili promjenjive uvjete. Međutim, unatoč zagrijavanju Međimurja, ono ne može u potpunosti replicirati jedinstveni obalni terroir Dalmacije. Stoga, dok neke toplinski otporne sorte mogu uspijevati, potpuna "dalmatinizacija" međimurske poljoprivrede malo je vjerojatna. Uspjeh usjeva poput mandarina i kakija u Međimurju više je povezan s njihovom općom tolerancijom na toplinu i prilagodljivošću kontinentalnim uvjetima nego s savršenim oponašanjem mediteranskog okoliša.

Tekst je objavljen uz financijsku potporu Agencije za elektroničke medije iz Programa poticanja novinarske izvrsnosti.

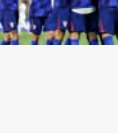
Pretraži vijesti i zanimljivosti...

Ostale novosti

-

Medimurje "Dalmacija bez mora"? Klimatske paralele i jedinstveni identiteti
13.10.2025.
-

Počinje cijepljenje protiv gripe, osigurano 420 tisuća doza
13.10.2025.
-

Trump na letu za Izrael: Rat je gotov
13.10.2025.
-

Dalićev eksperiment uspio: Mladi Fruk i Sučić zabljesnuli, Erić stavio točku na i
12.10.2025.
-

Emotivan trenutak u Varaždinu: Dalić je dobio poseban dres i mozaik 100 fotografija
12.10.2025.
-

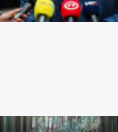
Obje hrvatske reprezentacije startale s pobjedama na EP-u u Zadru
12.10.2025.
-

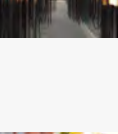
Maroko preuzima palicu: Četiri najbolje drugoplasirane afričke ekipe borit će se u Rabatu za dodatnu šansu za SP 2
12.10.2025.
-

Veliki korak: Hrvatska je korak do Svjetskog prvenstva, pobjeda Farskih Otoka 'zacementirala' Dalićevu poziciju
12.10.2025.
-

Knjiga koja se otvara poput škrinje: Gornji Kraljevec dobio spomenik zavičajnom blagu
12.10.2025.
-

Real šalje pojačanje: Endrick bi mogao oživjeti napad Juventusa već u siječnju
12.10.2025.
-

Hrvatske rukometašice okupile se u Buzinu: Počinju kvalifikacije za EURO 2026
12.10.2025.
-

Hrvatski paviljon na EXPO-u u Osaki osvojio srebro za interpretaciju teme
12.10.2025.
-

Više od pjevača: Halid Bešlić, kojeg će pamtili kao dobrog čovjeka, ujedinio svijet u sjećanju
12.10.2025.
-

U derbiju nogometašice Dinama s 3-2 bolje od Hajduka
12.10.2025.